

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

более значительно, чем на 2 другие. Кроме того, развитые страны имеют другую структуру экспорта. Так на первом месте стоят услуги для бизнеса, транспортные и туристические услуги, и замыкают пятерку финансовые услуги и услуги роялти. Такое изменение структуры экспорта связано с принципиально другой структурой построения экономики. Более того, по отношению к двум другим группам стран, развитые страны являются наиболее технологически продвинутыми и занимают первые места по индексам развития инноваций. Этот фактор является ключевым в формировании структуры экспорта услуг. На данный момент эти страны являются локомотивом мировой экономики, однако вскоре они могут уступить право первенства развивающимся странам, которые быстро модернизируют свои экономики.

Выводы и предложения. Быстрое восстановление мировой торговли услугами, происшедшее во всех регионах и группах стран в 2010 году, стало испытывать сбой в 2011-2012 годах. В то время как в финансовом секторе некоторых развитых стран произошло сокращение выпуска, транспорт и туризм – отрасли с повышенным выбросом углерода – продолжали расширяться в развивающихся странах. Грузовые перевозки продолжают расти вместе с расширением торговли в рамках глобальных технологических цепочек последовательной обработки продукции. Хотя грузовой транспорт становится все более важным источником валютных доходов, особенно для развивающихся стран, его развитие также сильно способствует увеличению глобальных выбросов CO₂. Необходимо уделять больше внимания этим негативным экстерналиям (внешним эффектам), связанным с неоптимальной с экологической точки зрения организацией производства в рамках глобальных технологических цепочек последовательной обработки продукции.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Мальська М. П. Просторові системи послуг (теорія, методологія, практика) : монографія / Мальська М. П. — К.: Знання, 2009. — 363 с.
2. Лавлок К. Маркетинг услуг: персонал, технология, стратегия / К. Лавлок; [пер. с англ.]. — М.: Вильямс, 2005. — 1008 с.
3. Bennet I. The End of Capitalism and the Triumph of the Market Economy / I. Bennet // [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.pattern.com/bennettj-edcap.html>
4. World Report 2012. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2012-Full-en.pdf>

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ МІЖНАРОДНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Гайдаш О.С., аспірант кафедри управління персоналом і економіки праці Донецького національного університету

Гайдаш О.С. Тенденції розвитку ринку праці України в контексті міжнародних трансформацій.

У статті досліджено основні показники розвитку українського ринку праці, зокрема рівні зайнятості і безробіття, показник навантаження незайнятого населення на одне вільне робоче місце. На основі проведеного аналізу виявлено значні диспропорції у структурі попиту і пропозиції робочої сили. Проаналізовано явище прихованого безробіття як одне з головних проблем розвитку ринку праці України. Визначено перспективні напрями удосконалення регулювання ринку праці.

Ключові слова: ринок праці, рівень зайнятості, рівень безробіття, приховане безробіття, регулювання ринку праці.

Gaydash E.S. Trends in the development of the labor market in Ukraine in the context of international transformations.

В статье исследованы основные показатели развития украинского рынка труда, в частности уровни занятости и безработицы, показатель нагрузки незанятого населения на одно свободное рабочее место. На основе проведенного анализа выявлены значительные диспропорции в структуре спроса и предложения рабочей силы. Проанализированы явление скрытой безработицы как одно из главных проблем развития рынка труда Украины. Определены перспективные направления совершенствования регулирования рынка труда.

Ключевые слова: рынок труда, уровень занятости, уровень безработицы, скрытая безработица, регулирование рынка труда.

Gaydash E. Trends in the labor market in Ukraine in the context of international transformations.

The article examines tendencies of development of the Ukrainian labor market, including employment and unemployment rate, the number of applicants unemployed per vacancy. On the basis of the carried-out analysis considerable disproportions in structure of supply and demand of labor are revealed. Analyzed the phenomenon of hidden unemployment as one of the main problems of the labor market in Ukraine. The perspective directions of improvement of regulation of a labor market are defined.

Key words: labor market, employment rate, unemployment rate, hidden unemployment, regulation of the labor market.

Постановка проблеми. Розвиток міжнародних інтеграційних та транснаціоналізаційних процесів і структурні перетворення в економіці України в останні роки вимагають вирішення проблеми формування конкурентоспроможного ринку праці. В умовах становлення національного ринку праці великого значення набувають дослідження притаманних йому основних тенденцій, що дають змогу спрогнозувати майбутню ситуацію та виступають підґрунтям для розбудови нової стратегії розвитку вітчизняного ринку робочої сили в контексті інтеграції до міжнародного економічного простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню тенденцій розвитку ринку праці присвячено багато наукових праць таких вітчизняних вчених, як І. Бондар, П. Василенко, В. Герасимчук, С. Калініна, Л. Лісогор, А. Колот, Е. Лібанова, В. Петюх, І. Петрова та інші. Разом з тим, залишаються дискусійними та недостатньо дослідженими питання збалансованості попиту та пропозиції, а також потребують відстеження та аналізу сучасні тенденції розвитку національного ринку праці.

Постановка завдання. *Мета статті* – аналіз сучасного стану ринку праці в Україні та окреслення перспективних напрямків удосконалення регулювання ринку праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі розвитку національної економіки однією з найважливіших умов радикальної зміни економічного середовища стає формування нових підходів до оптимізації функціонування системи соціально-трудових відносин. Серед найважливіших проблем у цій сфері, насамперед, слід виділити комплекс питань, що пов'язані з пошуком найбільш ефективних шляхів та розробкою дієвих механізмів функціонування вітчизняного ринку праці.

Для виникнення й ефективного розвитку ринку праці необхідні певні умови. Насамперед, мають бути забезпечені правові механізми функціонування цього ринку, зокрема юридична свобода працівника, можливість самостійно розпоряджатися своєю здатністю до праці. Вітчизняні науковці пов'язують початок становлення національного ринку праці з ухваленням Закону України «Про зайнятість населення» у 1991 р., в якому було офіційно визнано існування безробіття в державі. Сфера зайнятості була деформованою та визначалась відсутністю адекватних сучасним реаліям державних і правових інститутів ринку праці та гнучкої системи оплати праці, низьким рівнем мобільності робочої сили [2].

Аналіз даних Державного комітету статистики щодо рівня безробіття та зайнятості в країні у період з 2000 р. по 2012 р. у кількісному аспекті свідчить про поступову стабілізацію ситуації на національному ринку праці (табл. 1).

Як видно з табл. 1, розвиток ринку праці України протягом останніх тринадцяти років характеризується зростанням рівня зайнятості населення та адекватним зменшенням рівня безробіття. Так, рівень зайнятості у 2012 р. порівняно з 2000 р. збільшився на 3,9%, а рівень безробіття протягом того ж періоду зменшився на 4,1%. Що стосується абсолютних показників зайнятості, то чисельність зайнятого населення у 2012 р. у порівнянні з 2000 р. зростає лише на 179,3 тис. осіб, що багато в чому пов'язано як із впливом світової фінансово-економічної кризи, так і зі значним погіршенням демографічної ситуації в країні (значне скорочення чисельності населення, збільшення частки осіб пенсійного віку в загальній чисельності населення та ін.). Так, під впливом світової фінансово-економічної кризи

**ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

2008-2010 рр. відбулось різке падіння рівня зайнятості з 59,3% у 2008 р. до 57,7% у 2009 р. (рівень зайнятості зменшився на 1,6% протягом 1 року).

Табл.1

Динаміка основних показників розвитку ринку праці України у період 2000-2012 рр. (за методологією МОП), [8]

Рік	Рівень зайнятості, %	Чисельність зайнятих, тис. осіб	Рівень безробіття, %	Чисельність безробітних, тис. осіб
2000	55,8	20 175,00	11,6	2 655,8
2001	55,4	19 971,50	10,9	2 455,0
2002	56,0	20 091,2	9,6	2 140,7
2003	56,2	20 163,30	9,2	2 008,0
2004	56,7	20 295,7	8,6	1 906,7
2005	57,7	20 680,0	7,2	1 600,8
2006	57,9	20 730,4	6,8	1 515,0
2007	58,7	20 904,7	6,4	1 417,6
2008	59,3	20 972,3	6,4	1 425,1
2009	57,7	20 191,5	8,8	1 958,8
2010	58,5	20 266,0	8,1	1 785,6
2011	59,2	20 324,2	7,9	1 732,7
2012	59,7	20 354,3	7,5	1 657,2

Окрім загальних позитивних тенденцій стабільного зростання рівня економічної активності населення, проведений аналіз дозволив виявити наявність і негативних процесів на українському ринку праці.

Так, важливим показником, що характеризує ефективність функціонування вітчизняного ринку праці, є показник навантаження незайнятого населення на одне вільне робоче місце. На рис.1 представлена динаміка даного показника у 2000-2012 р.

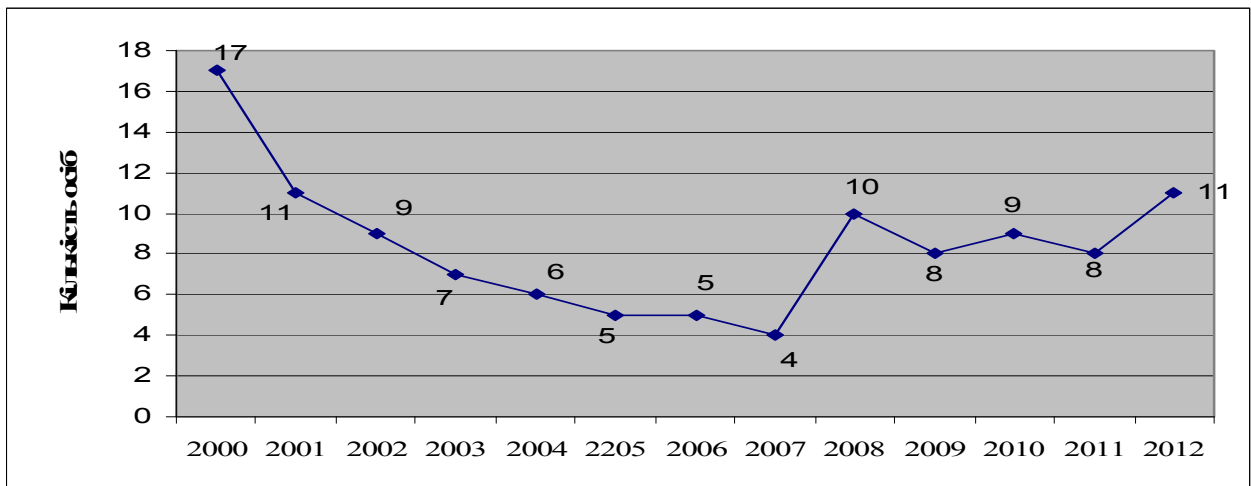

Рис.1. Динаміка навантаження незайнятого населення на одне вільне робоче місце у 2000-2012 рр., осіб, [8]

Аналізуючи дані, представлені на рис.1, можна зробити наступні висновки. По-перше, світова економічна криза суттєво вплинула на збільшення чисельності незайнятого населення та скорочення кількості робочих місць, у зв'язку з чим стабільна тенденція до зниження показника навантаження незайнятого населення на одне вільне робоче місце, що прослідковувалась включно до 2007 р. (даний показник у 2007 р. склав 4 особи, що на 13 осіб менше у порівнянні з 2000 р.), змінилась різким збільшенням вказаного показника з 4 осіб у 2007 р. до 10 осіб у 2008 р. По-друге, у післякризові роки показник навантаження незайнятого населення на одне вільне робоче місце не тільки практично не знизився, але й підвищився до 11 осіб у 2012 р.

Крім того, в останні роки стан ринку праці України характеризується наявністю проблем, які пов'язані зі значними диспропорціями у структурі попиту і пропозиції робочої сили за професійними групами (табл.2). Така ситуація є бар'єром для нормального соціально-економічного розвитку держави.

Табл.2

Структура попиту та пропозиції робочої сили за професійними групами працівників
у 2008-2011 рр., [6; 7].

<i>Кількість осіб, незайнятих трудовою діяльністю, тис. осіб</i>				
Професійна група	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери	66,9	51,8	51,4	50
Професіонали	54,6	45	48,1	45,7
Фахівці	72	51,7	53	74,4
Технічні службовці	46,2	31,2	31,8	27,5
Працівники сфери торгівлі та послуг	106,6	66	76,6	71,3
Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства	42	19,5	22,8	20,5
Кваліфіковані робітники з інструментом	116,3	77,6	69,9	57
Робітники з обслуговування, експлуатації та контролю за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	176,8	106,8	107,2	93,9
Найпростіші професії*	194,8	93,2	103,2	88,3
<i>Потреба підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць, тис. осіб</i>				
Професійна група	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери	7	6,5	5,7	5,3
Професіонали	10,9	10	9	9

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РАЗВИТТЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

Фахівці	12,1	9,1	7,4	7
Технічні службовці	3,8	2,4	2,2	1,7
Працівники сфери торгівлі та послуг	8,4	8	7,9	6,2
Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства	0,8	0,7	0,7	0,6
Кваліфіковані робітники з інструментом	20,1	11,4	13,2	13
Робітники з обслуговування, експлуатації та контролю за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	14,4	7,7	7,9	7,9
Найпростіші професії*	13,6	10	9,9	8,5
<i>Співвідношення пропозиції і попиту на робочу силу, разів</i>				
Професійна група	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери	9,6	7,9	9	9,4
Професіонали	5	4,5	5,3	5,1
Фахівці	5,9	5,7	7,1	10,6
Технічні службовці	12,1	13	14,4	16,1
Працівники сфери торгівлі та послуг	12,7	8,25	9,6	11,5
Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства	52,5	27,8	32,5	34,2
Кваліфіковані робітники з інструментом	5,8	6,8	5,3	4,4
Робітники з обслуговування, експлуатації та контролю за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	12,6	13,9	13,6	11,9
Найпростіші професії*	14,3	9,3	10,4	10,4

* включаючи осіб без професії

Як свідчать дані табл.2, у розрізі професійних груп спостерігається значна невідповідність між чисельністю безробітних та потребою національної економіки у працівниках на заміщення вільних робочих місць протягом усього досліджуваного періоду. Загалом слід відзначити наявність таких тенденцій:

1) протягом 2008-2011 рр. спостерігається зниження чисельності безробітних та потреби підприємств у працівниках практично всіх професійних груп;

2) значною невідповідністю співвідношення попиту і пропозиції робочої сили характеризуються всі професійні групи, однак протягом досліджуваного періоду найбільшим цей показник був у групах «кваліфіковані робітники сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства», «технічні службовці», «робітники з обслуговування, експлуатації та контролю за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин» та «працівники сфери торгівлі і послуг».

До того ж, слід відзначити, що стабільне перевищення кількості незайнятих осіб у групі «працівники сфери торгівлі і послуг» над потребами національної економіки свідчить про нерозвиненість вітчизняного сектору торгівлі і послуг і відсутність конкретних дій у цьому напрямку, що суперечить загальносвітовим тенденціям.

Ще однією проблемою, що стримує розвиток національного ринку праці, є наявність прихованого безробіття. Низький рівень безробіття за офіційними даними, попри масове скорочення виробництва і інфляцію, пояснюється високим рівнем прихованого безробіття та свідомим заниженням показників реального безробіття [4]. Приховане безробіття означає, що на підприємствах є надлишкова кількість працівників. Така неповна зайнятість працездатного населення спостерігається тоді, коли працівники підприємства переводяться на роботу в умовах неповного робочого дня, а також, коли працівники перебувають у вимушених відпустках без збереження чи з частковим збереженням заробітної плати. [3]. Сучасні тенденції прихованого безробіття, викликані впливом на економіку України світової фінансової кризи, але їх розміри на сьогоднішній день зменшуються, про що свідчать дані Державного комітету статистики (табл.3).

Табл.3

Динаміка кількості працівників, які перебували в умовах вимушеної неповної зайнятості за видами економічної діяльності у 2009-2011 рр., [6, 7]

Вид діяльності	Знаходились у відпустках без збереження заробітної плати, тис. осіб			Переведені з економічних причин на неповний робочий день, тис. осіб		
	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
Усього, у тому числі:	275,9	363,9	189,5	2 063,3	1 466,8	908,9
Сільське господарство, мисливство	11,6	17,6	8,5	95,4	91,4	51,9
Лісове господарство	1,7	3	0,9	26,4	11,8	4,8
Рибальство, рибництво	0,1	0,6	0,7	1,9	2,8	2
Промисловість	136,9	171,6	92	989,3	674,1	446,5
Будівництво	48	78	42,6	189,1	155,4	89,5
Торгівля; ремонт авто, побутових виробів, предметів особистого вжитку	18,2	21,3	11,5	198,9	140,9	65,4
Діяльність готелів та ресторанів	4,7	6,3	4	23,6	20,7	11,6
Діяльність транспорту та зв'язку	11,9	28,9	6,8	324,5	202,3	125,7
Фінансова діяльність	2,3	2,5	0,3	24,8	8,2	1,9
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг, надання послуг підприємцям	11,6	19	10,1	117,4	114,4	74,6
Державне управління	0,8	0,1	0,3	4,2	2	0,8
Освіта	17,7	2,9	1,5	8,4	3,6	3,1
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	4,1	6,2	6,3	27,7	18,1	15,9
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури і спорту	6,3	4,4	4	31,7	21,5	15,2

Кризові явища, недостатня гнучкість, структурні диспропорції призвели до застосування власниками і адміністраціями підприємств вимушених відпусток, скорочення робочого дня та звільнення працівників. Як видно з табл.3, ці процеси найбільше охопили такі базові галузі розвитку національної економіки, як: промисловість, будівництво, торгівля, транспорт та зв'язок, операції з нерухомим майном, в результаті чого рівень безробіття на кінець 2011 року склав майже 8%.

Зменшення неповної зайнятості є позитивним явищем, але на найближчу перспективу вимушена неповна зайнятість, що є однією з форм прихованого безробіття на виробництві, залишається реальною. Думку про необхідність звільнення з виробництва надлишкових працівників висловлюють українські економісти, оскільки це стимулюватиме економічний розвиток і сприятиме ефективному

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

використанню робочої сили на основі ринкових механізмів [3]. Дійсно, переведення прихованого безробіття у відкрите дасть змогу працівникам, які не отримують заробітної плати тривалий час, або отримують її дуже низьку, одержувати допомогу по безробіттю. Крім того, виникає можливість підвищити реальну заробітну плату працюючих, і, як наслідок, ці зміни підірвуть основи функціонування так званого тіньового (неформального) ринку праці, який обслуговує неформальний сектор економіки.

Висновки та пропозиції.

Спираючись на проведений аналіз, можна констатувати, що кризові явища в економіці України є неминучими, і вони можуть призвести до негативних наслідків в економічному розвитку країни. З іншого боку, таку ситуацію можна розглядати як каталізатор структурних змін у вітчизняній економіці, для чого, в першу чергу, необхідно визначити пріоритетні напрями реформування ринку праці. До них можуть бути віднесені такі [1; 5, с. 7-8]:

- 1) проведення ринкових реформ, диверсифікації підприємництва і створення нових робочих місць;
- 2) вдосконалення системи оплати праці;
- 3) запровадження страхової моделі забезпечення соціального захисту населення від безробіття;
- 4) впровадження досвіду провідних країн світу щодо підвищення рівня соціально-економічного розвитку.

З точки зору автора, в сучасних умовах розвитку національної економіки постає необхідність розробки дієвого комплексу заходів регулювання ринку праці, що охоплював би сфери формування та відтворення, розподілу та перерозподілу і використання робочої сили, спрямованого на реформування та трансформацію національного ринку праці у відповідності до тенденцій розвитку світової економічної системи.

Рис. 2. Структурна схема реформування ринку праці України

Таким чином, ринок праці відзеркалює більшість політичних і соціально-економічних процесів, що відбуваються як в державі, так і у світовій економіці та фокусує в собі найгостріші проблеми, які спричиняють поглиблення кризових явищ, стримують структурні зміни, а їх вирішення створює передумови для соціального і економічного розвитку.

Розв'язання суперечностей ринку праці є головним завданням державної політики зайнятості, яка повинна орієнтуватись на подальший розвиток ринку праці, щорічне введення в дію нових робочих місць, розвиток трудового потенціалу населення та окремих регіонів. Мають бути задіяні ефективні механізми, що дозволять призупинити відтік кваліфікованих кадрів, стимулюватимуть роботодавців до підготовки кадрів на виробництві, стимулюватимуть збільшення попиту на робочу силу. Крім того, вирішення проблем

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

зайнятості має базуватися на розробці прогнозів потреб ринку праці, що дозволить привести у відповідність співвідношення попиту та пропозиції.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Дубчак Є.С. Особливості формування ринку праці в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.udau.edu.ua/assets/files/zbirniki/students/2011_elektron_Economika.pdf
2. Карпунхо І.О., Колесник І.В. Проблеми сучасного розвитку ринку праці України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=523>
3. Мартин О.М. Особливості прихованого безробіття на ринку праці України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlntu/13_2/202_Martyn_13_2.pdf
4. Толстеньова А.С. Аналіз сучасного стану безробіття в Україні та перспективи його мінімізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58691.doc.htm
5. Федоренко В.Г., Денисенко М.П., Бреус С.В., Пінчук Ю.Б. Ринок праці в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку / В.Г. Федоренко, М.П. Денисенко, С.В. Бреус, Ю.Б.Пінчук // Ринок праці та зайнятість населення. – 2012. - №1. – С.5-8.
6. Ринок праці у 2009 р. : [довідь] / Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Ринок праці у 2011 р. : [довідь] / Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Основні показники ринку праці України (річні дані) : [статистична інформація] / Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОЦІНКИ ПРИВАБЛИВОСТІ ЗЛИТТІВ І ПОГЛИНАНЬ ПІДПРИЄМСТВ З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ СИНЕРГЕТИЧНОГО ЕФЕКТУ ВАРТОСТІ ВІРТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ

Горовий Д.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства Харківського національного автомобільно-дорожнього університету

Горовий Д.А. Методичні рекомендації щодо оцінки привабливості злиттів і поглинань підприємств з метою отримання синергетичного ефекту вартості віртуального капіталу.

В статті наведені методичні рекомендації щодо оцінки привабливості підприємств до злиттів або поглинань з метою отримання синергетичного ефекту вартості віртуального капіталу. В роботі наводиться як безпосередньо методика проведення такої оцінки з її детальним обґрунтуванням, так і у якості прикладу проводиться розрахунок такої привабливості на базі трьох промислових підприємств м. Харкова. В роботі визначаються групи факторів, що безпосередньо впливають на отримання синергетичного ефекту, за допомогою математичних методів визначається питома вага кожного фактору та моделюються узагальнений коефіцієнт синергії, за значення якого і визначається безпосередня оцінка: високий, середній або низький рівень очікуваної синергії вартості віртуального капіталу. У роботі також приділяється увага відмінності даної методики від попередніх досліджень автора з оцінки рейдерського захоплення підприємства.

Ключові слова: віртуальний капітал, синергія, злиття, поглинання, бальна оцінка, фінансова привабливість.

Горовой Д.А. Методические рекомендации по оценке привлекательности слияний и поглощений предприятий с целью получения синергетического эффекта стоимости виртуального капитала.

В статье приведены методические рекомендации относительно оценки привлекательности предприятий к слияниям или поглощениям с целью получения синергетического эффекта стоимости виртуального капитала. В работе приводится как непосредственно методика проведения такой оценки с ее детальным обоснованием, так и в качестве примера проводится расчет такой привлекательности на базе трех промышленных предприятий г. Харькова. В работе определяются группы факторов, которые оказывают непосредственное влияние на получение синергетического эффекта, с помощью математических методов определяется удельный вес каждого фактора и моделируются обобщенный коэффициент синергии, по значению которого и определяется непосредственная оценка: высокий, средний или низкий уровень ожидаемой синергии стоимости виртуального капитала. В работе также уделяется внимание отличия данной методики от предыдущих исследований автора по оценке рейдерского захвата предприятия.

Ключевые слова: виртуальный капитал, синергия, слияние, поглощение, балльная оценка, финансовая привлекательность.

Gorovy D.A. Methodical Recommendations for the Enterprises Mergers and Absorptions Appeal due to the Virtual Capital Cost Synergetic Effect.

The methodical recommendations for the enterprises merges and absorptions appeal due to the virtual capital cost synergetic effect are shown in the article. It is shown in the work both an immediately technique of such estimation carrying out with its detailed justification, and an example of such appeal calculation on the basis of three industrial organizations in Kharkiv. The factors groups which make direct impact on deriving the synergetic effect are determined in the work, a specific gravity of each factor is determined by means of mathematical methods, and the generalized synergy coefficient is modeled, according to which value the direct estimation is determined: high, average or low level of an expectation synergy of the virtual capital cost. The attention of the given technique difference from the previous author's researches, i.e. an enterprise raider grab estimation is also paid in the work.

Keywords: virtual capital, synergy, merger, absorption, mark estimation, financial appeal.

Постановка проблеми. Приєднавши об'єкт M&A з належними йому активами, інвестор має можливість за рахунок синергетичного ефекту створити певну додаткову вартість, яка забезпечить йому позитивний економічний ефект від злиття (поглинання). Проте виникає питання, а які саме підприємства –об'єкти M&A будуть вигідними з точки зору майбутнього зростання вартості нового підприємства. Особливо гостро стає це питання постає, якщо синергетичний ефект виникає на основі поєднання двох або більше видів віртуального капіталу, якими володіли різні підприємства, що тепер об'єднуються. Вже згадувалося, що така «гримуча суміш» може дати як синергетичний, так і антисинергетичний ефект.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для розрахунку перспектив таких об'єднань, а головне для визначення привабливого об'єкта поглинання слід застосувати методику, подібну до методики, розробленої автором разом з В. Нестеренко [1] щодо рекомендацій з оцінки ризику рейдерського захоплення підприємства.

Невирішені складові загальної проблеми. Але незважаючи на те, що рейдерське захоплення є частковим випадком угод «злиття-поглинання», говорити про повну тотожність факторів, що впливають на імовірність настання цих подій, неможна. Крім того, слід зауважити, що у цьому дослідженні наголос робиться на визначенні імовірності настання саме «злиття-поглинання» з метою отримання синергетичного ефекту від поєднання віртуальних капіталів. А це обумовлює наявність деяких інших факторів впливу, відмінних від вказаних у попередньому дослідженні [1]. Крім того, ця тема є ще менш дослідженою ніж попередня.

Формування цілей статті. Для безпосередньої оцінки факторів імовірності здобуття синергетичного ефекту вартості капіталу є доцільним метод бальної оцінки, що вже використовувався в оцінці імовірності рейдерського захоплення [1]. Проте дана методика потребує уточнення стосовно нового об'єкта її застосування.